

**ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ
МАЙНОВИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ ЩОДО НАБУТОГО МАЙНА
ПРИПИНЕННЯМ АЛІМЕНТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СПОРАХ, ЩО
ВИНИКАЮТЬ З ПІДСТАВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ. 233¹ ЦПК
УКРАЇНИ**

Інститут забезпечення майнових інтересів дитини посідає важливе значення, адже націлений на отримання тих матеріальних благ, якими є нерухоме майно, задля задоволення потреб соціального, духовного, фізіологічного розвитку, та забезпечення житлових потреб дитини [3, с. 46]. Проте у випадку пред'явлення до суду позову про визнання необґрунтованими активів та їх витребування в контексті ст. 233¹ ЦПК України, виникає проблема не тільки із забезпеченням майнових інтересів дитини, реалізацією нею права на власність, отримання прибутку із майна, що набулося у власність з підстав припинення права на аліменти, але й зіткнення двох законних інтересів, які повинен відстоювати одна і та ж особа – прокурор – інтересів держави та інтересів дитини.

В той же час, слід мати на увазі, що договори про припинення права на аліменти в зв'язку із набуттям дитиною (або спільно одного із батьків) права власності на нерухоме майно, за своєю правовою природою є договорами на користь третьої особи, комплексним та пов'язаний із змішаним договором (з огляду на аналіз змісту ст. 636 ЦК України, ст. 190 СК України). В процесуальному аспекті, це означає, що дитина повинна бути залучена чи може вступити у справу як третя особа із відповідним позовом чи то заявою (ст.ст. 34, 35 ЦПК України).

Аналізуючи зміст ч. 2 ст. 233³ ЦПК України йдеться про те, що «...якщо суд відповідно до статті 233² цього Кодексу визнає необґрунтованими частину активів, в дохід держави стягується частина активів відповідача, яка визнана необґрунтованою, а у разі неможливості виділення такої частини – її вартість ...», де, на «... відповідача покладається обов'язок сплатити вартість таких активів ...» (ч. 3 ст. 233³ ЦПК України).

Проте вже відповідно до ч. 4 ст. 190 СК України «... на майно, одержане за договором відповідно до частини першої цієї статті, не може бути звернене стягнення ...». Отже – норма є імперативною, яка якщо не блокує з одного боку ідею процедури «визнання активів необґрунтованими», то унеможливорює здійснити наступний крок – «стягнення», як і по суті вирішити у рішенні суду питання щодо

«стягнення». З іншого боку, держава ж попри забезпечення своїх національних інтересів повинна і подбати про права та інтереси безпосередньо дитини. Вважаємо, що при наявності такого нерухомого майна у праві власності дитини, суд, керуючись ч. 8 ст. 7 СК України може врахувати максимально інтереси дитини та залишити майно у її власності, зобов'язавши відповідача сплатити відповідну суму.

Втім, ситуація набуває специфічного характеру при спільній власності такого нерухомого майна дитини та, до прикладу, матері. За таких обставин з'являється можливість звернути стягнення на частину тієї частки, що перебуває за часткою визначеною не визначеною у натурі, сумісною, матері. Тут повинні спрацьовувати реалізація насамперед принципів сімейного права, як бути вироблена методика. Адже із такого майна можна й отримувати прибуток, доля якого, як матеріальним так і процесуальним законодавством чітко не визначена.

Наведене спонукає нас до позиції у тому, що повинен бути передбачений й чіткий механізм щонайменше щодо (а) процедури стягнення такого майна (звернення в дохід держави), (б) відновлення права на аліменти щоби забезпечити дитині реалізацію її майнових інтересів, а також (в) в силу того, що йдеться здебільшого про втручання (а отже трансформацію правовідносин) у приватно-правові відносини між платником аліментів та отримувачем (стягувачем), передбачити можливість процедури переукладення договору про припинення аліментних зобов'язань вже в судовому порядку.

Адже у доктрині цивільного права акцентується увага на можливості судового порядку укладення договору. Зокрема, йдеться про те, що судовий порядок укладення договору є окремою стадією, що регулюється спільно матеріальними і процесуальними нормами законодавства, з тією особливістю, що волевиявлення сторін затверджується судовим рішенням та вступає в дію з моменту набрання чинності самого рішення суду [1, с. 3, 8; 2, с. 183].

Таким чином, з підстав вищевикладеного слід констатувати неординарність підходу законодавця в забезпеченні майнових інтересів дитини, у спорах, які виникають за позовами про визнання необґрунтованими активів та їх витребування в порядку цивільного судочинства, адже наявними є: відсутність чітких механізмів врахування інтересів дитини; виконання рішення суду; вступу у справу дитини як третьої особи, представництва її інтересів; долю майна, яке було набуто в дохід від такого майна; процедура переукладення договору в судовому порядку у даному виді провадження; процедура зміни, розірвання та припинення такого договору на стадії укладення, виконання зобов'язань, матеріально-правових наслідків, тощо.

Література

1. Бородовський С. О. Укладення, зміна та розірвання договору у цивільному праві України [текст]: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Бородовський Станіслав Олександрович; Прикарпатський національний ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2005. – 211 с.

2. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т. Б. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін.; за ред. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.

3. Мельник М. Б. Правова природа та сутність майнових інтересів дитини при припиненні права на аліменти у зв'язку із набуттям у власність нерухомого майна // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – № 15. – Том. 2. – 2015. – С. 43–46.

УДК 347; 34.01 (043.2)

Мельник Я. Я., к.ю.н., докторант,
Інститут законодавства
Верховної Ради України, м. Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ ДІЇ РЕЖИМУ ЦИВІЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ У СПОРАХ ПРО ВИЗНАННЯ СУДОМ НЕОБГУРНТОВАНИМИ АКТИВІВ ТА ЇХ ВИТРЕБУВАННЯ

З доктринальної точки зору впливає, що цивільний процесуальний режим покликаний забезпечити дотримання цивільної процесуальної форми, суть якої, як відомо, зводиться до конкретно визначеного порядку розгляду та вирішення цивільної справи. Проте момент забезпечення дотримання цивільної процесуальної форми (як під час розгляду, так і під час вирішення справи судом) – покладено на такий специфічний інструмент доктрини цивільного судочинства, як ото *«режим цивільної процесуальної безпеки»*. Саме вчення про правову природу дії цього процесуально-правового феномену надає можливість не тільки «проявити» незриму матерію властивості цивільної процесуальної форми, але й ідентифікувати ряд цивільних процесуальних колізій, загроз, несприятливих наслідків в ході розгляду і вирішення цивільної справи судом, як і в повній мірі визначити питання процесуальних ускладнень, зловживань правом [5, с.83], тощо. Відтак, важливість дії режиму цивільної процесуальної безпеки важко применшити чи то недооцінити.

У справах *про визнання судом необгурнтованими активів та їх витребування* проблематика набуває особливого характеру, адже категорія справ не тільки пов'язана із дотриманням основоположних конституційних та цивілістичних засад *«непорушності права власності»* (ст. 41 Конституції України; п. 2 ч. 1 ст. 3, ч. 2 ст. 293 Цивільного кодексу України – надалі – ЦК України; тощо), *«забезпечення безпеки людині та*